

Hvorfor lykkes vi ikke bedre med at bekæmpe vold og seksuelle overgreb mod børn?

– Et fælles udfordringsbillede

Januar 2025

Udgivet af:
Det strategiske netværk om vold og
seksuelle overgreb mod børn

Layout:
mouret.dk

Download eller se publikationen på
www.sbst.dk

Der kan frit citeres fra publikationen
med angivelse af kilde.

Det strategiske netværk om vold og seksuelle overgreb mod børn

Social- og Boligstyrelsen har taget initiativ til at nedsætte et strategisk netværk med nationale aktører, som er centrale i arbejdet med at forebygge og afhjælpe vold og seksuelle overgreb mod børn.

Formålet med netværket er at identificere strategiske udviklingsperspektiver og skabe synergi mellem tiltag, indsatser, forskning og strategier om vold og seksuelle overgreb.

Det forudsætter en fælles forståelse af, hvad der er de centrale udfordringer, der forårsager og fastholder, at børn udsættes for vold og seksuelle overgreb, samt hvad der er de centrale udfordringer, der hindrer, at børn udsat for vold eller seksuelle overgreb får hjælp, efter volden og overgrebene har fundet sted. Derfor har netværket i fællesskab udarbejdet et udfordringsbillede af området.

Læsevejledning:

Udfordringsbilledet består af:

- ▶ Om udfordringsbilledet
- ▶ Omfanget af vold og seksuelle overgreb mod børn
- ▶ Konsekvenser af vold og seksuelle overgreb mod børn
- ▶ Risikofaktorer og karakteristika
- ▶ Den lovgivningsmæssige ramme på området
- ▶ De otte centrale udfordringer.

Netværket består af:

Ankestyrelsen
Børne og kulturchefforeningen (BKF)
Børnehusene/Fønix
Børnerådet
Børns Vilkår
Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI)
Barndom uden vold
Familieretshuset
Fyns Politi
Kommunernes Landsforening (KL)
Landsforeningen SPOR
Lev Uden Vold
Styrelsen for International rekruttering og Integration (SIRI)
Mary Fonden
Ole Kirks Fond
Red Barnet
Rigspolitiet
Social- og Boligministeriet
Social- og Boligstyrelsen
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK)
Sundhedsstyrelsen
Syddansk Universitet (SDU)
Trygfonden
VIA University College
VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Om udfordringsbilledet

På trods af et stærkt velfærdssamfund, lovgivningsmæssige rammer og gode intentioner lykkes vi ikke i tilstrækkelig grad med at forebygge og afhjælpe, at børn udsættes for vold og seksuelle overgreb.

Det strategiske netværk om vold og seksuelle overgreb mod børn har indkredset otte udfordringer, som netværket vurderer har betydning for, at vi ikke lykkes bedre med at bekæmpe vold og seksuelle overgreb mod børn. Disse skal ses som nogle af de mest centrale udfordringer, der er vigtige at adressere, når aktører på området skal pege på udviklingsperspektiver i forhold til at bekæmpe vold og seksuelle overgreb mod børn.

Udfordringerne tager hovedsagelig afsæt i viden og erfaringer fra aktører i netværket. Derudover er der benyttet forskningsbaseret viden. Dette afspejles i brugen af kilder, som optræder i de tilfælde, hvor der refereres til en publiceret kilde. De otte udfordringer er ikke udtømmende, men er vurderet særligt vigtige at adressere, hvis vi skal lykkes bedre.

Udfordringsbilledet omhandler fysisk og psykisk vold mod børn i alderen 0-17 år, som begås af personer i familien. Herudover omhandler udfordringsbilledet børn i alderen 0-17 år, som har været udsat for seksuelle overgreb af personer i familien eller uden for familien. Udfordringsbilledet inkluderer også psykisk vold og seksuelle overgreb, der bliver begået i digitale arenaer.

Omfanget af vold og seksuelle overgreb

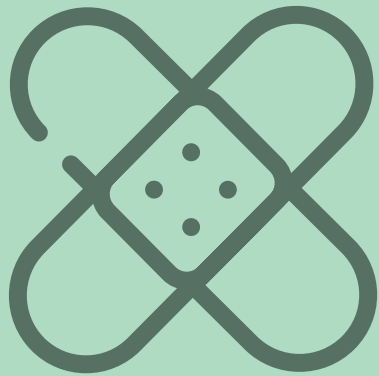
Undersøgelser om vold og seksuelle overgreb i Danmark bruger ofte forskellige metoder, definitioner og målgrupper, hvilket gør det vanskeligt at sammenligne resultater og få et klart billede af udvikling og omfang over tid. Samtidig ved vi, at området er præget af mørketal. Det kan skyldes, at vold og seksuelle overgreb er tabubelagt og præget af følelser som skyld og skam hos den, som er udsat for vold eller seksuelle overgreb, såvel som hos hovedparten af dem, der udøver vold eller seksuelle overgreb. Nogle undersøgelser peger desuden på, at børn kan mangle erkendelse af, at de er udsat for vold eller seksuelle overgreb, blandt andet fordi de mangler viden om vold og seksuelle overgreb samt viden om retten til at blive beskyttet.

Vidensopsamlinger fra VIVE peger dog på, at mindst 2 til 4 i hver skoleklasse er udsat for fysisk eller psykisk vold.^{1 2} En spørgeskemaundersøgelse peger på, at 20 pct. af 8. klasser har været udsat for uønskede seksuelle hændelser. Undersøgelsen viser derudover, at 6 pct. har oplevet forsøg på eller gennemført samleje uden samtykke. For de fleste er der tale om seksuelle overgreb begået af jævnaldrende. En række undersøgelser viser, at omkring 1,5 pct.³ af befolkningen har oplevet, at nære familiemedlemmer har forgrebet sig på dem seksuelt, da de var børn.⁴

Selvom fysisk og psykisk vold samt seksuelle overgreb er forskellige former for overgreb, viser en undersøgelse, at børn, der oplever én form for overgreb, ofte også er udsat for andre typer overgreb⁵.

Konsekvenser af vold og seksuelle overgreb

Konsekvenser for individet

Det er veldokumenteret, at vold og seksuelle overgreb i barndommen kan sætte skadelige spor langt op i tilværelsen og have både store helbredsmæssige og psykosociale konsekvenser for den enkelte. Børn udsat for vold eller seksuelle overgreb har f.eks. øget risiko for depression, angstlidelser (herunder PTSD), spiseforstyrrelser eller kan udvise selvmordsadfærd.⁶ Alvorsgraden, hyppigheden og varigheden af volden eller de seksuelle overgreb hænger sammen med risikoen for negative skadevirkninger.

Konsekvenser for samfundet

Vold og seksuelle overgreb i barndommen kan ligeledes have negative samfundsmæssige konsekvenser.

For at belyse de samfundsmæssige konsekvenser og økonomiske potentialer ved at forebygge fysisk vold og seksuelle overgreb i barndommen har Social- og Boligstyrelsen foretaget opgørelser af de afledte budgetøkonomiske konsekvenser for det offentlige.

Opgørelserne peger på, at unge, der har været udsat for fysisk vold eller seksuelle overgreb i barndommen, generelt er længere fra arbejdsmarkedet og uddannelse og har flere kontakter med både sundhedsvæsenet, retsvæsenet og socialområdet.

Begge opgørelser indikerer, at der er et økonomisk potentiale for det offentlige forbundet med at forebygge fysisk vold og seksuelle overgreb i barndommen.

Den ene af de to nævnte opgørelse sammenholder en gruppe af unge, der har været udsat for fysisk vold i barndommen, med en sammenlignelig gruppe af unge. I den anden opgørelse ses der på børn, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Her har det umiddelbart ikke været muligt datamæssigt at afgrænse en sammenligningsgruppe, og derfor sammenlignes trækket på forskellige velfærdsyndelser mv. for disse børn med den generelle befolkning. Opgørelserne er uddybet i bilag.

Risikofaktorer og karakteristika

Karakteristika eller omstændigheder hos barnet

Vold og seksuelle overgreb kan ske i alle samfundslag og i alle familietyper. Overordnet ved vi dog, at børn i udsatte positioner er i højere risiko for at blive udsat for vold eller seksuelle overgreb. Det kan blandt andet være, hvis barnet har en fysisk eller kognitiv funktionsnedsættelse⁷, eller hvis barnet er anbragt uden for hjemmet⁸. Børn af to forældre, der er indvandrere eller efterkommere, er desuden i højere grad udsat for vold⁹.

Karakteristika hos personer, der udøver vold og seksuelle overgreb

Undersøgelser peger på, at der ses nogle karakteristika hos personer, der udøver vold eller seksuelle overgreb. De har eksempelvis oftere selv været udsat for vold eller seksuelle overgreb som børn.¹⁰ Der ses også en sammenhæng mellem at udøve vold eller begå seksuelle overgreb mod børn og det at have begrænset uddannelse, være socialt udfordret, for eksempel leve med fattigdom¹¹, eller have et misbrug af alkohol eller euforiserende stoffer. Der ses desuden en overrepræsentation af psykiske lidelser og antisocial adfærd/kriminalitet.¹² Sårbare skift og perioder i livet såsom jobtab, familieforøgelse, flytninger eller lignende kan øge risikoen for, at man udøver vold eller begår seksuelle overgreb. Det ses også, at familiedynamikken oftere er kendetegnet ved autoritære og uligevægtige relationer, når der sker vold i hjemmet, og at der ligeledes er højere risiko for udøvelse af vold i familier med anden etnisk baggrund end dansk¹³.

Børn med diagnoser, eller som er tilknyttet specialskole eller går i specialklasse, er ligeledes i højere risiko for at have seksuelt grænseoverskridende adfærd.¹⁴

Konventioner og lovgivning på området

I Danmark har vi et fælles ansvar for at forebygge, opspore og håndtere vold og seksuelle overgreb mod børn. Det afspejles blandt andet i forskellige konventioner om individers rettigheder, som Danmark har underskrevet. Den danske stat har forpligtet sig til at indrette de nationale retsregler og den administrative praksis i overensstemmelse med konventionerne. Overføres, hvilke konventioner og lovgivninger der gør sig gældende på området vold og seksuelle overgreb mod børn.

Konventioner

- ▶ **FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder** (1948) beskriver blandt andet, at alle har ret til liv, frihed og sikkerhed, og at alle har ret til et privatliv.
- ▶ **FN's Børnekonvention** (*ratificeret i 1991*). Alle børn og unge har ifølge FN's Børnekonvention, artikel 19, ret til at blive beskyttet mod omsorgssvigt, fysisk og psykisk vold samt seksuelle overgreb. Det fremgår desuden af artikel 34, at børn skal beskyttes mod alle former for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug.
- ▶ **Istanbulkonventionen** (*ratificeret i 2014*) er Europarådets konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet. Konventionen har til formål at sikre nultolerance over for denne form for vold.
- ▶ **Lanzarotekonventionen** (*ratificeret i 2009*) er Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug.

Lovgivning

- ▶ **Barnets lov** regulerer blandt andet kommunernes arbejde med vold og seksuelle overgreb. Loven forpligter for eksempel kommunalbestyrelsen til at udarbejde og revidere et beredskab for vold og seksuelle overgreb mod børn. Derudover regulerer loven kravet om, at enhver skal lave en underretning til kommunen, når der er viden om, at et barn udsættes for overgreb, samt at kommunen skal udarbejde en børnefaglig undersøgelse, når der er grund til at antage, at et barn er udsat for vold og eller seksuelle overgreb. I forlængelse heraf regulerer loven kommunernes brug af de regionale børnehuse.
- ▶ **Straffeloven** beskæftiger sig med det strafferetlige område og dækker over en bred vifte af lovovertrædelser, når det gælder vold og seksuelle overgreb mod børn. Ved nogle forbrydelser i straffeloven er det en skærpende omstændighed i strafudmålingen, at forbrydelsen er sket mod et barn eller i nærværelse af et barn, for eksempel vold. I 2019 besluttede Folketinget at kriminalisere psykisk vold i nære relationer. Den nye bestemmelse i straffeloven omfatter også børn og unge.
- ▶ **Serviceloven** forpligter kommunerne til at tilbyde personer, som har været udsat for vold i nære relationer, midlertidigt ophold i boformer til denne målgruppe. Personerne kan være ledsaget af børn. Alle børn, som ledsager forælderen under dennes ophold i boformer efter denne bestemmelse, tilbydes psykologbehandling.
- ▶ **Forældreansvarsloven** siger, at barnet har ret til omsorg og tryghed. Barnet skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.
- ▶ **Sundhedsloven** skal sikre, at den enkeltes udvikling, sundhed og trivsel fremmes, og at der i tilstrækkeligt omfang formidles kontakt til lægelig, psykologisk og anden faglig støtte. I den tværfaglige gruppe indgår der en eller flere repræsentanter fra den kommunale sundhedstjeneste.

Otte udfordringer, der forårsager og fastholder, at vi ikke lykkes bedre med at bekæmpe vold eller seksuelle overgreb mod børn

Vold og seksuelle overgreb mod børn forebygges ikke tilstrækkeligt.

Personer, der udøver eller er i risiko for at udøve vold og seksuelle overgreb, får ikke hjælp.

Børn og voksne mangler viden om vold og seksuelle overgreb samt viden om børns ret til beskyttelse.

Begrænset fokus på at forebygge seksuelle overgreb og negativ social kontrol via digitale platforme.

Håndtering af sager om vold og seksuelle overgreb tager ikke afsæt i viden om barnets følelsesmæssige situation.

Fagprofessionelle mangler viden om vold og seksuelle overgreb samt viden om handlemuligheder.

Barnet og familien modtager ikke altid tilstrækkelig hjælp, når volden eller det seksuelle overgreb er afdækket.

Manglende helhedsorienteret tilgang til at bekæmpe vold og seksuelle overgreb.

Vold og seksuelle overgreb mod børn forebygges ikke tilstrækkeligt

Manglende systematisk brug af risikofaktorer i det forebyggende arbejde

I det forebyggende arbejde gøres der ikke systematisk brug af kendte risikofaktorer hos forældre såsom vold og seksuelle overgreb i barndommen, misbrug i familien, indvandrerbaggrund eller tidligere traumer mv. På samme måde gør vi ikke brug af kendte risikofaktorer hos børn såsom funktionsned sættelser, psykiatriske lidelser samt det at være anbragt uden for hjemmet.¹⁵ Manglende nationale anbefalinger og retningslinjer (på tværs af ressortområder) for, hvordan vi bedst forebygger vold og seksuelle overgreb mod børn, betyder, at kommuner, regioner og offentlige og private tilbud i varierende grad arbejder med forebyggelse af vold og seksuelle overgreb.

Der er få tilbud til familier i risiko for vold eller seksuelle overgreb

I Danmark er der få tilbud til familier, der er i risiko for at udøve vold eller seksuelle overgreb, herunder tilbud til familier, hvor der er risiko for æresrelaterede konflikter. Samtidig tyder erfaringer på, at familier ofte er mest motiverede for at modtage hjælp i forbindelse med familieførøgelse, og ofte inden volden eller det seksuelle overgreb har fundet sted.¹⁶ I praksis tilbydes familierne ofte først hjælp, når volden eller det seksuelle overgreb har fundet sted, og sagen er kendt af myndighederne.

Børn og voksne mangler viden om vold og seksuelle overgreb samt viden om børns ret til beskyttelse

Børn mangler viden om deres ret til beskyttelse mod vold og seksuelle overgreb

Børn mangler viden om samt et sprog for at tale om vold og seksuelle overgreb.¹⁷ Den psykiske vold kan være særligt svær at forstå, og – ligesom voksne – kan børn mangle sprog for særligt denne form for vold. Det er voksnes ansvar og opgave at give børn sprog for og viden om vold og seksuelle overgreb, så børn så tidligt som muligt bliver bevidste om, at de er udsat for noget forkert.

Vold og seksuelle overgreb er ofte forbundet med skyld og skam for barnet. Samtidig ved vi, at børn, der er udsat for vold eller seksuelle overgreb, oftest fortæller om oplevelser til jævnaldrende.¹⁸ Derfor er det afgørende, at alle børn har viden om deres ret til beskyttelse. Hvis børn ikke har viden om og sprog for deres ret til beskyttelse og ved, hvordan de gør brug af disse, kan det medføre, at vold og seksuelle overgreb ikke bliver kendt af myndighederne, da volden og overgrebene normaliseres eller undertrykkes grundet skyld og skam. Det er derfor en udfordring, at børn ikke får systematisk eller tilstrækkelig viden om vold og seksuelle overgreb samt om deres ret til beskyttelse.

Voksne mangler viden om vold og seksuelle overgreb samt børns ret til beskyttelse

Det er en udfordring, at voksne ikke ved tilstrækkeligt om vold og seksuelle overgreb og – ligesom børn – kan mangle et sprog for at tale om det¹⁹. Særligt den psykiske vold kan være svær at forstå. En ny undersøgelse peger for eksempel på, at 4 ud af 10 danskere ikke har viden om, at psykisk vold er strafbart.²⁰ Dertil er erfaringen i netværket, at voksne ikke kender tilstrækkeligt til børns ret til beskyttelse og dermed ikke kan understøtte børns kendskab til og brug heraf.

En undersøgelse viser endvidere, at 56 pct. af de adspurgte voksne ville underrette kommunen, hvis de havde kendskab til, at et barn udsættes for fysisk vold, mens 39 pct. ville underrette kommunen, hvis det drejede sig om psykisk vold.²¹ En anden undersøgelse viser, at 18 pct. af danskerne ville have svært ved at gribe ind, hvis de havde kendskab til et barn, der bliver udsat for psykisk vold.²² Det er en udfordring, at voksne ikke i tilstrækkelig grad har viden om, hvordan de skal handle, eller at de ikke handler på trods af viden om, at et barn er udsat for vold.

Det var sådan i starten, der var jeg meget i tvivl.

Altså som 5-6-årig pige. Altså, jeg vidste ikke, hvad der skete.

Jeg havde slet ikke lært noget om det, der foregik. [...] Jeg tænkte bare, at det skulle stoppes.

Pige, 12-17 år

Personer, der udøver eller er i risiko for at udøve vold og seksuelle overgreb, får ikke hjælp

Der er få indsatser til personer, der udøver vold og seksuelle overgreb

I Danmark findes der få behandlingstilbud til personer, der udøver vold og seksuelle overgreb. Størstedelen af de aktuelle tilbud og indsatser på området er rettet mod de børn, der har været udsat for overgreb. International forskning peger på, at der er stærk stigmatisering af mennesker, der udøver vold og seksuelle overgreb mod børn. Dette kan medvirke til en begrænset prioritering af hjælp og indsatser til målgruppen, og at tilbud ikke i tilstrækkelig grad udvikles og etableres, og dermed øger risikoen for, at volden og de seksuelle overgreb fortsætter.²³

Personer, der udøver vold og seksuelle overgreb, opsøger sjældent hjælp

Da det er ulovligt og strafbart at udøve vold og begå seksuelle overgreb mod børn, vanskeliggør det muligheden for at få hjælp til at stoppe eller forhindre volden eller de seksuelle overgreb. En forælder kan risikere en dom og eventuelt udvisning af landet, en familie kan gå i opløsning, og der er et stort statustab for de fleste ved at indrømme, at man har begået vold eller seksuelle overgreb mod et barn.²⁴ Det kan betyde, at personer, der udøver vold og seksuelle overgreb, ikke selv opsøger hjælp, medmindre de kan være sikre på, at hjælpen foregår anonymt. Herudover kan det at udøve vold og seksuelle overgreb samt det at have seksuelle tanker om børn være forbundet med stor skam for den voksne. Dette kan ligeledes blive en barriere i forhold til at opsøge og modtage hjælp.

Omkostningstunge tilbud til børn med seksuelt grænseoverskridende adfærd

Børn med seksuelt bekymrende og krænkende adfærd er en målgruppe med komplekse problemstillinger, som ofte har behov for en tidlig forebyggende indsats, specialiseret udredning og behandling²⁵. Netværket vurderer, at der findes få specialiserede tilbud, og at disse er omfattende og omkostningstunge for kommunerne.

Fagprofessionelle mangler viden om vold og seksuelle overgreb samt viden om handlemuligheder

Vold og seksuelle overgreb mod børn overses blandt andre problemstillinger

Blandt fagprofessionelle kan der være en række barrierer og psykologiske forsvarsmekanismer, der kan gøre det svært at opspore vold og seksuelle overgreb, herunder berøringsangst, tvivl, vanskeligheder ved at sætte ord på bekymringer, betænkeligheder ved at blande sig i forældres opdragelse, overvejelser om fagpersonens sikkerhed og manglende eller begrænset viden om vold og overgreb.²⁶ Det kan resultere i, at tegn og reaktioner på vold eller seksuelle overgreb tolkes som særlig sensitivitet, diagnoser, som værende kulturelt betinget eller som værende reaktioner på livsomstændigheder som skilsmisse eller andre kriser i familien. En gennemgang af sager om overgreb viser, at opsporing af vold eller seksuelle overgreb primært sker, når børn selv fortæller om det, eller når der er tydelige fysiske tegn²⁷. Flere børn beskriver desuden, at familien fik støtte og opbakning til at håndtere andre problemstillinger, men at volden eller de seksuelle overgreb blev overset.²⁸

Fagprofessionelle har ikke tilstrækkelig viden om mulige handleveje

Fagprofessionelle mangler viden om mulige handleveje og har ikke tilstrækkeligt kendskab til det lovpligtige kommunale beredskab. Der kan desuden være usikkerhed om, hvorvidt man må tale med barnet, når der er sendt en underretning. Usikkerhed om handleveje og rollefordeling kan medvirke til, at fagpersoner ikke i tilstrækkelig grad har samtaler med børn, der er udsat for vold eller seksuelle overgreb, følger op på tidligere samtaler eller observerer barnet. Dette kan betyde, at fagpersoner ikke får fyldestgørende information om barnets situation og derfor ikke kan underrette rettidigt og relevant.²⁹ Usikkerhed om handleveje og roller kan også medvirke til, at fagpersoner trækker sig fra børn, der er udsat for vold eller seksuelle overgreb, da der kan være en stor frygt for at handle uhensigtsmæssigt og dermed forværre barnets situation og sag.³⁰

Psykisk vold er særlig svært at identificere

I Danmark har der historisk set været mest fokus på fysisk vold og mindre opmærksomhed på, at børn også kan være udsat for psykisk vold, herunder at opleve vold mellem nære familiemedlemmer³¹. Dog peger forskning på, at psykisk vold er mindst lige så skadeligt som fysisk vold³². Det er imidlertid svært for fagprofessionelle at identificere og handle på psykisk vold, ligesom skadevirkninger af den psykiske vold ofte er mindre kendte for fagprofessionelle end fysisk vold og seksuelle overgreb³³.

”
Ja. Mest fordi, at når jeg begyndte at snakke om de der ting, om at han var voldelig, så begyndte hun altid at trække over i noget andet.

Det var ikke det, hun var mest glad for at snakke om.

Det gik hun typisk bare let over, hvis jeg sagde: 'Jeg kan huske en episode, hvor min far, han tog kvælertag på mig', hvor hun så siger: 'Nå jamen, hvordan gik det ellers i skolen?'

Ung mand, 18-25 år

Begrænset fokus på at forebygge seksuelle overgreb og negativ social kontrol via digitale platforme

Nye kontaktformer muliggør nye og flere overgrebsformer

Sociale medier har givet nye muligheder for, hvordan mennesker kan komme i kontakt med hinanden. De kontaktmuligheder bliver også brugt til at begå seksuelle overgreb, som i en del tilfælde sker online (uden fysisk kontakt mellem mennesket, der begår seksuelle overgreb, og den, der bliver udsat for overgrebet)³⁴. På trods af at der i mange tilfælde ikke er fysisk kontakt mellem offer og krænker, ved vi fra erfaring på området, at digitale overgreb kan have store konsekvenser³⁵. En undersøgelse viser, at 42 pct. af børn og unge i alderen 9-17 år har oplevet noget ubehageligt på internettet. Ud af disse har henholdsvis 13 pct. oplevet at modtage private/intime billeder eller videoer, som de ikke havde lyst til at se, 6 pct. har oplevet at blive truet eller afpresset, og 3 pct. har oplevet, at andre har delt private/intime billeder eller videoer af dem, uden de har givet lov.³⁶ Det er en udfordring, at der er begrænset fokus på og viden om forebyggelse af digitale overgreb og grænseoverskridende adfærd på nettet blandt praksisfeltet.

Manglende fælles fokus på og ansvarstagen for at beskytte børn på nettet

Internettet tilbyder platforme, som giver let adgang til organiseret deling af overgrebsmateriale og danner grobund for mulig økonomisk vinding ved produktion og distribution af seksuelt overgrebsmateriale med børn. Der mangler et fælles fokus på og ansvar for at beskytte børn på nettet på tværs af techgiganter, EU og centrale nationale aktører.

Øgede muligheder for negativ social kontrol af børn via sociale medier

Sociale medier har øget mulighederne for, at forældre og andre familiemedlemmer kan udøve negativ social kontrol og psykisk vold mod børn. Det kan for eksempel ske ved, at forældre eller andre familiemedlemmer overvåger profiler, kommentarer, beskeder eller ved at dele og misbruge private billeder eller oplysninger. Der mangler fokus på og viden om, hvordan den negative sociale kontrol via digitale platforme kan forebygges og opspores.

Håndtering af sager om vold og seksuelle overgreb tager ikke afsæt i viden om barnets følelsesmæssige behov

Håndteringen af sager om vold og seksuelle overgreb kan give barnet en følelse af kontroltab

Undersøgelser peger på, at håndteringen af sager om vold og seksuelle overgreb ofte er præget af, at der er mange fagprofessionelle involveret, at det ikke er tydeligt for barnet, hvem der har hvilken rolle, hvordan barnets viden deles, hvilke konsekvenser der kan være forbundet med at fortælle om vold/seksuelle overgreb, og at barnet derfor kan få en oplevelse af kontroltab. Herudover står mange børn i en loyalitetskonflikt, hvis det er deres nære omsorgspersoner, der har udøvet volden eller begået de seksuelle overgreb mod dem. Ofte har barnet et ønske om, at volden eller de seksuelle overgreb skal stoppes, men kan samtidig frygte, at det kan betyde, at de vil blive fjernet fra deres omsorgspersoner, eller at deres nærmeste vil komme i fængsel. Kombinationen af kontroltab og loyalitetskonflikt kan betyde, at børn vælger at trække deres fortællinger om vold eller seksuelle overgreb tilbage eller ikke føler sig trygge nok til at dele deres oplevelser i første omgang.³⁷

Børne- og ungerådgivere mangler kompetencer og redskaber til at gennemføre kvalificerede børnesamtaler

At tale med børn om vold og seksuelle overgreb er en svær faglig disciplin, som kræver de rette rammer og kompetencer til at skabe tillidsfulde rum, så barnet føler, at det er trygt at dele deres oplevelser. Undersøgelser peger dog på, at børn oplever, at børne- og ungerådgivere ikke har de nødvendige kompetencer og rammer til at skabe et tillidsfuldt rum³⁸. Viden om traumer og traumereaktioner, skyld og skam samt de ambivalente følelser, som kan være til stede hos barnet, er afgørende for at kunne imødekomme barnets følelsesmæssige behov under samtalerne. Derudover kræver det erfaring med at inddrage barnets perspektiv, blik for barnets respons og nonverbale sprog samt rammer, der understøtter rådgiverens mulighed for forberedelse af samtalerne.³⁹

Undersøgelser peger på, at børn oplever, at børne- og ungerådgivere ikke har de nødvendige kompetencer og rammer til at skabe et tillidsfuldt rum. Børne- og ungerådgiverne giver i forlængelse heraf udtryk for, at de mangler erfaring, redskaber og kompetencer til at gennemføre den type af samtaler med børn, ligesom rammerne for samtalerne kan modarbejde rådgivernes ønske om at skabe et tillidsfuldt rum med barnet.⁴⁰

Hvis det er første gang, du nogensinde snakker med nogen fra kommunen, så selvfølgelig, hvis barnet har lyst til at åbne sig op, lad dem gøre det, men man kan heller ikke som kommune forvente, at der er en, der kommer ind og siger: 'Nu skal du høre, jeg tager lige mine noter frem.'

Altså, det er ikke sådan, det er – det handler om at have et vist mod og en vis tillid til en person.

Olivia, 12-17 år

Barnet og familien modtager ikke altid tilstrækkelig hjælp, når volden eller det seksuelle overgreb er afdækket

Ikke alle børn får tilstrækkelig hjælp

Ofte har volden eller de seksuelle overgreb stået på i lang tid, når kommunens myndighedsafdeling bliver bekendt med, at der er mistanke om, at et barn er blevet udsat for vold eller seksuelle overgreb. Data viser, at en del af disse børn ikke modtager støttende indsatser i forlængelse af underretningen.

Data viser også, at 65 pct. af de børn, som er udredt i børnehusene, og hvor børnehusene i deres anbefaling vurderer, at barnet har behov for en støttende indsats, får en støttende indsats inden for seks måneder efter endt børnehusforløb⁴¹. Der ses desuden en stor variation mellem kommuner. I den kommune, der i lavest grad iværksætter en indsats, får 30 pct. af de børn, som er udredt i børnehusene, og hvor børnehusene anbefaler hjælp til barnet, en indsats, mens den kommune, der i højest grad iværksætter en indsats, ligger på 90 pct.⁴² En registeranalyse viser desuden, at 36 pct. af 1.550 børn under 18 år, som har været involveret i sager om vold, hverken forud for eller året efter deres forældre eller stedforældre er sigtet, har fået en indsats fra kommunen.⁴³ Der mangler viden om, hvad der kan være afgørende for, om et barn og familien modtager støttende indsatser, samt hvad der skal til, for at barnet/familien tager imod tilbud om støtte.

Begrænset viden om virksomme indsatser til børn

Der er begrænset viden om hvilke indsatser, der er virksomme, overfor barnet og familien, når vold eller seksuelle overgreb er afdækket. En undersøgelse viser desuden, at de kommunale indsatser varierer.⁴⁴

Jeg kan huske, jeg havde det sådan, at det var bare virkelig en stor ting for mig at sige det højt.

Jeg havde det sådan, okay nu siger jeg det jo til nogen, så må der jo ske noget.

Jeg forestillede mig på det tidspunkt, at der ville blive sat et eller andet vildt og stort i gang.

Det var jeg indforstået med, fordi nu var jeg klar, og nu havde jeg samlet mig modet.

Men så skete der bare ingenting, det var bare undervældende."

Isabella, 12-17 år

Manglende helhedsorienteret tilgang til at bekæmpe vold og seksuelle overgreb

Utilstrækkeligt tværministerielt ejerskab og samarbejde

Det er en udfordring, at vold og seksuelle overgreb ikke i højere grad anskues fra forskellige perspektiver, og at løsninger ikke i højere grad findes på tværs af ressortområder. I Danmark er bekæmpelse af vold og seksuelle overgreb mod børn i høj grad forankret i Social- og Boligministeriet. Det betyder, at løsninger og forebyggelsesmuligheder primært placeres på socialområdet. Der er et utilstrækkeligt fokus på fælles ejerskab og samarbejde om området i Sundhedsministeriet, Justitsministeriet og Social- og Boligministeriet, og det er udfordrende at sikre helhedsorienterede løsninger til børn og unge udsat for vold og overgreb, når problemet primært anskues som værende et socialt problem.

I forbindelse med overgrebspakken⁴⁵ blev de fem regionale børnehuse etableret for blandt andet at sikre en bedre koordinering på tværs af sektorer. Børnehuse har løftet kvaliteten af området, men det er fortsat en udfordring at sikre ejerskabet på tværs af politi, sundheds- og socialområde. Det betyder konkret, at der ses en lav og faldende deltagelse fra politiet i børnehussager, mens særligt sundhedsvæsenet er fraværende i udredning af barnet.

Manglende deling af viden og samarbejde om indsatser

Centrale aktører på området såsom kommuner, stat, NGO'er, forskningsinstitutioner og fonde samarbejder i begrænset omfang, hvilket betyder, at de menneskelige og økonomiske midler, der investeres i området, ikke benyttes optimalt. For eksempel deles der ikke viden i tilstrækkelig grad, ligesom der ikke samarbejdes tilstrækkeligt om tiltag og indsatser på området.

Viden findes, men omsættes ikke i tilstrækkelig grad i praksis

Forskning og praksisfeltet er ikke koblet tæt nok sammen, og potentialet for samarbejde og udvikling på området udnyttes ikke i tilstrækkelig omfang. Mange vigtige forskningsmæssige fund og gode projektresultater bliver ikke integreret i måden, der arbejdes på, eller er for lang tid undervejs.

Bilag

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Fysisk vold

For at belyse de økonomiske potentialer ved at forebygge fysisk vold i barndommen har Social- og Boligstyrelsen foretaget en opgørelse af de afledte konsekvenser for det offentlige, som sammenholder en gruppe af unge, der har været udsat for fysisk vold i barndommen⁴⁶, med en sammenlignelig gruppe af unge.

Gruppen af unge, der har været udsat for vold i barndommen (analysegruppen), omfatter i analysen ikke alle unge, der har været udsat for fysisk vold, men kun de unge, som optræder i offerregistret som offer i en voldssag. Det vil sige, at de unge, der indgår i denne analyse, har været udsat for så grov fysisk vold, at der er blevet rejst en politisag, hvorfor de må formodes at være blandt de unge udsat for fysisk vold i barndommen, som har været udsat for relativt grove former for vold. Analyseresultaterne vil af den grund ikke være repræsentative for alle unge, der har været udsat for fysisk vold i barndommen, men sige noget om de afledte konsekvenser for det offentlige for de unge, der i barndommen har været udsat for fysisk vold i sager, hvor volden har været af en sådan grovhed, at der har været rejst en politisag.

Den sammenlignelige gruppe af unge (som ikke er registreret i offerregistret i en voldssag), ligner i året før overgrebet de unge i analysegruppen på en række parametre⁴⁷.

Og opgørelsen viser, hvordan kontakterne til det offentlige adskiller sig fra sammenligningsgruppen for de unge i analysegruppen, i det år, de fylder 21 år, og der gives på den baggrund et skøn over de økonomiske potentialer for det offentlige forbundet med at forebygge fysisk vold i hjemmet.

Når vi ser på kontakterne til det offentlige i året, hvor de unge fylder 21 år, så er de unge, der indgår i analysegruppen, længere fra arbejdsmarkedet og uddannelse, og de har flere kontakter med både sundhedsvæsenet, retsvæsenet og socialområdet i forhold til sammenligningsgruppen. Opgørelsen viser således, at knap hver tredje i analysegruppen hverken er i uddannelse eller beskæftiget det år, de fylder 21, mens det for den sammenlignelige gruppe kun gør sig gældende for omkring 1 ud af 6. Desuden viser opgørelsen, at personerne i analysegruppen har langt flere kontakter til psykiatrien i det år, de fylder 21 år, og langt flere har fået socialpædagogisk støtte, end sammenligningsgruppen. Endelig viser opgørelsen, at mange i analysegruppen har været i behandling for stofmisbrug sammenholdt med sammenligningsgruppen, og 1 ud af 5 i gruppen har været i kontakt med politi, retsvæsen eller kriminalforsorg⁴⁸, hvor det er 1 ud af 10 i sammenligningsgruppen.

De offentlige udgifter fraregnet udgifter til uddannelse for personer, der har været udsat for fysisk vold i

barndommen (analysegruppen), er ca. 100.000 kr. i året, de fylder 21 år. Til sammenligning er de offentlige udgifter for sammenligningsgruppen ca. 35.000 kr., hvis udgifterne til uddannelse fraregnes. De øgede udgifter til gruppen af unge, som har været udsat for fysisk vold i barndommen, drives primært af udgifter til offentlig forsørgelse og udgifter på det sociale område. Samlet set indikerer resultaterne et væsentligt økonomisk potentiale for det offentlige ved at forebygge fysisk vold i barndommen, når der ses på de budgetøkonomiske konsekvenser for det offentlige.

Seksuelle overgreb

Når det gælder unge udsat for seksuelle overgreb, har det – før offentliggørelsen af udfordringsbilledet – ikke på samme måde som i analysen af konsekvenserne ved fysisk vold været muligt datamæssigt at afgrænse en sammenligningsgruppe, hvorfor det ikke er muligt at give et egentligt skøn over de økonomiske potentialer forbundet med at forebygge seksuelle overgreb. En opgørelse af trækket på forskellige velfærdsydelser mv. for unge udsat for seksuelle overgreb⁴⁹, tyder dog på, at der i høj grad også vil være et økonomisk potentiale for det offentlige forbundet med at forebygge seksuelle overgreb, da deres træk i det år, de fylder 21 år, er langt større end blandt unge i den generelle befolkning.

Slutnoter

- 1 Ottosen, M. H. og Henze-Pedersen, S. (2021): *Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn*, VIVE.
- 2 Ottosen, H. (2019): *Psykisk vold mod børn i hjemmet*, VIVE.
- 3 0,6 pct. har oplevet, at et familiemedlem har blottet sig for den unge, eller at de selv har blottet sig for andre, uden at de ønskede det. 0,9 pct. har oplevet, at et familiemedlem har rørt ved dem, at de har rørt ved sig selv eller ved andre, uden de selv ønskede det, mens 0,4 pct. har oplevet, at et familiemedlem har forsøgt eller gennemført samleje henholdsvis vaginalt, oralt eller analt, uden de ønskede det.
- 4 Ottosen, M. H. og Henze-Pedersen, S. (2021): *Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn*, VIVE.
- 5 Armour, C. et al. (2014): *A Latent Class Analysis of Childhood Maltreatment: Identifying Abuse Typologies*.
- 6 Der indgår i analysen ca. 1.200 børn og unge, som har været offer for fysisk vold i hjemmet (og ikke har været udsat for seksuelle overgreb), og som er fyldt 21 år i perioden 2008-2022. Der indgår udelukkende børn og unge, hvor det er mor, far eller en anden voksen, der har boet sammen med barnet, som er blevet sigtet for fysisk vold mod barnet.
- 7 Ottosen, M. H. og Henze-Pedersen, S. (2021): *Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn*, VIVE.
- 8 Lausten, M. (2017): *Anbragte unges udsathed – Analyser fra Forløbsundersøgelsen af anbragte født i 1995*, VIVE.
- 9 Rayce et al. (2021): *SPOR: Børns udvikling og trivsel gennem livet. Præsentation af undersøgelsen og udvalgte resultater fra første dataindsamling 2017/2018*, VIVE.
- 10 Aner, L. G. et al. (2023): *Vold gennem livet – En undersøgelse af sammenhænge mellem vold i barndomshjemmet og partnervold i voksenalderen*, Lev Uden Vold og Graugaard, C. et al. (2019): *Sexologi, faglige perspektiver på seksualitet*, Munksgaard.
- 11 World Health Organization (2022): *Violence against children* (www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-children).
- 12 Ottosen, M. H. og Henze-Pedersen, S. (2021): *Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn*, VIVE.
- 13 Oldrup et al. (2016): *Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016*, SFI.
- 14 Socialstyrelsen (2021): *Vidensopsamling om børn og unge med seksuelt bekymrende eller krænkende adfærd*.
- 15 Ottosen, M. og Henze-Pedersen, S. (2019): *Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn – en vidensindsamling*, VIVE.
- 16 Bæksgaard, M. et al. (2024): *SAMMEN UDEN VOLD – SMÅBØRNSFORÆLDRE – Notat med erfaringer og læring fra projektets første år*, Mary Fonden.
- 17 Henze-Pedersen, S. og Mikuta, M. I. (2024): *Børn og unges erfaringer med at fortælle om vold og seksuelle overgreb*, VIVE.
- 18 Ottosen, M. H. og Henze-Pedersen, S. (2021): *Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn*, VIVE.
- 19 Henze-Pedersen, S. og Mikuta, M. I. (2024): *Børn og unges erfaringer med at fortælle om vold og seksuelle overgreb*, VIVE.
- 20 Lev Uden Vold, Epinion (2024): *Danskernes viden og forestillinger om vold i hjemmet*.
- 21 Børns Vilkår (2024): *Svigt af børn i Danmark*.
- 22 Lev Uden Vold (2024): *Danskernes viden og forestillinger om vold i hjemmet*.
- 23 McKillop, N. & Price, S. (2023): *The Potential for Anti-Stigma Interventions to Change Public Attitudes Toward Minor-Attracted Persons: A Replication and Extension of Jara and Jeglic's Study*, J Child Sex Abus. 2023 Jul-Dec; 32(6):694-714.
- 24 Weih, N. og Leth, M. L. (2021): *Hvordan opsporer og håndterer jeg sager om partnervold? En håndbog til kommunale sagsbehandlere*, Lev Uden Vold.
- 25 Socialstyrelsen (2021): *Vidensopsamling om børn og unge med seksuelt krænkende eller grænseoverskridende adfærd*.
- 26 Oldrup, H. et al. (2011): *Vold mod børn og unge*, SFI.
- 27 Deloitte (2019): *Analyse af kommunernes praksis på overgrebsområdet*.
- 28 Henze-Pedersen, S. og Mikuta, M. I. (2024): *Børn og unges erfaringer med at fortælle om vold og seksuelle overgreb*, VIVE.
- 29 Deloitte (2019): *Analyse af kommunernes praksis på overgrebsområdet*.
- 30 Red barnet (2024): *Hvordan lytter jeg til jer?*
- 31 At overvære vold mellem forældrene kategoriseres også som psykisk vold mod det overværende/overhørende barn. Rayce, S. og Kessing, M. (2023): *Børn af forældre med udfordringer*, VIVE.
- 32 Ottosen, H. (2019): *Psykisk vold mod børn i hjemmet*, VIVE.
- 33 Deloitte (2019): *Analyse af kommunernes praksis på overgrebsområdet*.
- 34 Ottosen, M. H. og Henze-Pedersen, S. (2021): *Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn*, VIVE.
- 35 Red Barnet (2024): redbarnet.dk/anmeldet/seksuelle-overgreb-og-digitale-medier.
- 36 Rambøll (2021): *Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse*.
- 37 Henze-Pedersen, S. og Mikuta, M. I. (2024): *Børn og unges erfaringer med at fortælle om vold og seksuelle overgreb*, VIVE, og Epinion (2024): *Hør godt efter... Børn og unges oplevelser af kommunale sagsforløb i sager om vold og overgreb*.
- 38 Henze-Pedersen, S. og Mikuta, M. I. (2024): *Børn og unges erfaringer med at fortælle om vold og seksuelle overgreb* og Epinion (2024): *Hør godt efter... Børn og unges oplevelser af kommunale sagsforløb i sager om vold og overgreb*.
- 39 Epinion (2024): *Hvordan lytter jeg til dig?*
- 40 Epinion (2024): *Hør godt efter... Børn og unges oplevelser af kommunale sagsforløb i sager om vold og overgreb* og Epinion (2024): *Hvordan lytter jeg til dig? og Deloitte (2019): Analyse af kommunernes praksis på overgrebsområdet*.
- 41 Social- og Boligstyrelsens opgørelse – endnu ikke offentliggjort.
- 42 Social- og Boligstyrelsens opgørelse – endnu ikke offentliggjort.
- 43 Børns Vilkår (2023): *Vold i hjemmet. Får vi øje på det, og får børnene den rette hjælp? En registeranalyse af underretninger og kommunens indsatser for børn under 18 år udsat for vold i hjemmet*.
- 44 Vang, M. L. et al. (2020): *Samarbejdet i sager, hvor der er mistanke om vold eller overgreb mod børn og unge. En dokumentanalyse af kommunernes og Børnehus Syds samarbejde om udsatte børn og unge*, Syddansk Universitet.
- 45 *Overgrebspakken*, Regeringen, 2013.
- 46 Der indgår i analysen ca. 1.200 børn og unge, som har været offer for fysisk vold i hjemmet (og ikke har været udsat for seksuelle overgreb), og som er fyldt 21 år i perioden 2008-2022. Der indgår udelukkende børn og unge, hvor det er mor, far eller en anden voksen, der har boet sammen med barnet, som er blevet sigtet for fysisk vold mod barnet.
- 47 Sammenligningsgruppen er ikke registreret som ofre for fysisk vold i hjemmet, men ligner gruppen af unge udsat for vold i forhold til alder og køn samt udvalgte karakteristika.
- 48 Kontakt med politi, retsvæsen eller kriminalforsorg omhandler personer, som har modtaget en dom eller er indsat i opfølgelsesåret.
- 49 Der indgår i analysen ca. 5.800 børn og unge, som har været registreret som offer for seksuelle overgreb (bortset fra blufærdighedskrænkelser) i politiets register, og som er fyldt 21 år i perioden 2008-2022.

Citaterne i publikationen er fra følgende udgivelse: Henze-Pedersen, S. og Mikuta, M. I. (2024): *Børn og unges erfaringer med at fortælle om vold og seksuelle overgreb*, VIVE.

Hvorfor lykkes vi ikke bedre med at bekæmpe vold og seksuelle overgreb mod børn?

– Et fælles udfordringsbillede

Januar 2025